

RECENZIJJE.

Martyrologium Romanum Gregorii papae XIII jussu editum, Urbani VIII. et Clementis X. auctoritate recognitum ac deinde Benedicti XIV. opera ac studio emendatum et auctum. Editio III. taurinensis. Domus editorialis Marietti, Torino 1939, 8°, str. CXII+678, cijena Lit. 25.—

U ovom se veoma ukusno štampanom izdanju rimskog martirologija nalazi najprije historijski zanimivo apostolsko pismo pape Benedikta XIV. o novom izdanju martirologija iz godine 1748; slijedi zatim traktat kard. Cezara Baronija o rimskom martirologiju kao kritički elaborat onodobne historičke nauke; citirana su nadalje svjedočanstva nekih svetih Otaca iz kojih se vidi kakovu je skrb Crkva već u najstarije vrijeme posvećivala uspomenu svetih mučenika (Ciprijan, Augustin, Ambrozije). Dolaze poslije toga objašnjenja de pronuntiatione lunae, pro lectione martyrologii, elogia festorum, lectiones breves per annum, ad proprium sanctorum, ad commune sanctorum, pro aliquibus locis, te oznake tona za pjevanje u koru.

Čitav je martirologij raspoređen po danima kroz cijelu građansku godinu. Na koncu su dodani alfabetski popisi imena svetaca i to: a) po vlastitim imenima; b) bez imena (agricolae, clerici, quadraginta i sl.); c) sancti obiter nominati. Drugi je popis svetkovina, a treći popis mjesta što se u martirologiju spominju (na str. 633 pogrješno **A** mjesto **F**).

Da bi Rimski martirologij odgovarao potrebama i visini savremene historičke nauke, valjalo bi na njemu mnogo toga promijeniti i nadopuniti; vjerojatno će proći još dosta vremena, dok se do toga dođe. Taj posao je težak i dugotrajan. Vidimo kako se sporo odvija rad oko reforme brevijara i njegovih historičkih lekcija. Ali nema nikakove sumnje da će se i na tom polju poći naprijed. Što prije — to bolje. Možda međutim nije neumjesna opaska onih, koji drže da martirologij i nije u prvom redu historička, nego liturgična knjiga, koja svoju zadaću, kako je po povjesnom razvoju Crkve ima, posve dobro ispunjava.

Ne ulazeći u ta pitanja, izdanje knjižare Marietti kao tehnički do-
tjerano najljepše preporučujem.

Prof. A. Ž.

Eugenio Card. Pacelli: Discorsi e Panegirici, 2. edizione con l'aggiunta di nuovi discorsi e panegirici (1931—1938), Milano 1939, Societa editrice »Vita e pensiero«, 8°, str. XII, 857, cijena Lit. 30.—

Prvo je izdanje prigodnih i svećanih govora nekada kardinala državnog tajnika a danas Nj. Sv. pape Pija XII., izašlo godine 1936, a obuhvatalo je govore izrečene do konca god. 1935. O tom sam svesku pisao u »Bogoslovskoj Smotri« god. XXIV. 1936, str. 351 i izrazio se o njemu najpohvalnije. Kad sam prigodom Euharistijskog kongresa u Bu-

dimpešti predprošle godine slušao autora u crkvi sv. Matije kod nagovora sakupljenom svećenstvu o uzvišenosti i dužnostima svećeničkog zvanja, vidio sam da ljepoti napisanih nagovora odgovara i retorska sposobnost autorova. Ličnost sadanjeg sv. Oca ulijeva svojim govorima život, daje im značenje i djelovanje koje daleko prelazi okvir konvencionalnosti.

U ovom se omašnom svesku drugog izdanja nalaze otštampani govori održani iza god. 1935. do konca god. 1938. Između njih se ističu po važnosti: govor na kongresu La Croix et la bonne presse u Rimu godine 1936. (str. 517—530); na II. internacionalnom kongresu katoličkih novinara u Rimu (str. 533—547); o zadaći i djelokrugu katoličkog sveučilišta u Washingtonu (str. 551—557). Od velike su stvarne i socijalne važnosti dva govora izrečena prigodom svečanosti u Francuskoj godine 1937: onaj u Lisieuxu kod posvete nove crkve sv. Tereziji od Djeteta Isusa (str. 569—604) i onaj u pariškoj katedrali prigodom svečane službe Božje iste godine (str. 607—622).

Pastoralno-asketskog su značenja dva govora izrečena u rimskim crkvama: jedan na francuskom jeziku u crkvi sv. Ljudevita o temi: Misao na smrt i Blažena Gospa, a drugi u čast sv. Jeronima Emilia, i u crkvi sv. Marije in Aquiro prigodom 400-godišnjice smrti svečeve. Po cijelom su svijetu pak na osobiti način odjeknuli govori izrečeni u Budimpešti god. 1938. na internacionalnom Euharistijskom kongresu. U ovom su svesku otštampana 4 govora: prigodom dolaska odgovor na pozdav kard. Seredi (23. V.), na Akademiji u Industrijskoj palači (24. V.), kod otvorenja XXXIV. euhar. kongresa (25. V.), (str. 711—731) te prigodom zaključka kongresa (29. V.) na njemačkom jeziku (str. 735—745). Iz te godine su vrijedna spomena još dva velika panegirika: jedan u čast sv. Karla Boromejskog (str. 779—809), i drugi sv. Vinka de Paoli (str. 813—847). Oba su ova govora čitave male studije o predmetu koji obrađuju.

Nemam ništa dodati k onomu što sam rekao pred tri godine. Tek ističem ponovno, da će ova knjiga svakome biti od velike koristi u izgradnji vlastite ličnosti i jednako kao obrambeni priručnik u naše vrijeme, gdje se velike duhovne vrijednosti potcjenjuju. Iz ovih govora odsijeva ne samo znanje nego i svetost, ne samo prirodni nego i natprirodni dah, toliko potreban suvremenom čovječanstvu. Knjiga vrhovnog pastira kršćanskoga katoličkoga svijeta u stanju je mnogo pridonijeti tome, da se Kristov duh učvrsti gdje treba, a zastruji tamo gdje ga nema.

Prof. A. Z.

Pitro Corsi: Zaštita materinstva i djece u Italiji. Preveo Luka Perinić, Zagreb 1939, 8°, str. 72, cijena 25 dinara.

Prvo poglavlje ove knjige inaša »demografsku politiku fašizma«. Za nj je taj problem prije svega politički problem. I poradi toga se odmah na početku autorovih izvoda susrećemo s tvrdnjom da »broj znači snagu u životu naroda« (str. 7) i »broj je snaga« (str. 8). S tom se tvrdnjom ovako općenito postavljenom ne možemo složiti. Samo upozorenjem na činjenicu da n. pr. Indija i Kina raspolažu brojem, a ipak

ne raspolažu snagama, dosta je da pokaže: kako jednostrano gledanje na stvar (ovdje fašistička politička misao) postaje i stvarno neobjektivnim. No mimo ove autorove omaške, rado priznajem, da su ostali razlozi na koje se upire fašizam kad ide za ciljem da narodu očuva, ozdravi i unaprijedi obitelj, usvojivi i uvjerljivi. Napose zabacivanje tvrdnje da kvalitet može nadoknaditi kvantitet, nastup protiv njemačkoga specijaliteta (»sterilizacija«), naglašavanje da materinstvo ne uma njuje ženske ljepote, usvajamo kao ispravne misli.

Među nizom uredaba i odredaba što ih je Mussolini izdao (str. 11) potanje se u ovoj knjizi opisuje »Narodna ustanova za zaštitu materinstva i djece«. Ona je neko poludržavno tijelo sa širokom autonomijom, koje nema ni karitativnog ni lječilačkog karaktera; ona dakle nije ni dobrotvorno tijelo ni zdravstveno udruženje, nego ustanova koja ima da stvori i fizičke i moralne uvjete za povećanje nataliteta, vodeći računa o biološkim i psihološkim momentima rase. Na str. 28. se nabrajaju sredstva kojima to odbori po gradovima i selima postizavaju. To su: skrb da majke doje vlastitu djecu, higijena, pomoć i zaštita abnormalne djece, osiguranje tutorstva, nadzor nad radom djece, nadzor nad moralom djece ispod 14 godina i »sve ostale inicijative« koje mogu biti korisne za postignuće postavljenoga cilja. U glavnom su iscrpljena sva sredstva sa socijalnog i higijenskoga gledišta. Ne znam zašto je izostavljeno sredstvo što se samo nadaže u životu svakoga naroda, pa naročito čisto katoličkoga naroda kao što je talijanski: vjerski momenat, djelovanje religije kao najснаžnije uzde u pitanju o kojemu je riječ. Možda zato što službeni stvaratelji nijesu znali naći načina kako da usklade strogo načelno gledište katoličke religije, da neudata žena ne smije postati majkom i gledište te ustanove, da i neudate majke primaju zaštitu i pomoć »Narodne ustanove«.

U trećem se poglavlju potanko navodi kako se u praksi odvija pomoć i nastojanje Narodne ustanove. Slijede poglavlja o zaštiti napuštene djece, o pomoći abnormalnim i zabludjelim maloljetnicima i na koncu podaci o pomoćima što ih je ustanova do sada privela u život.

Ova knjiga nema u našim prilikama samo zadaću da informira o jednoj korisnoj i uspješnoj provedenoj tuđoj ustanovi socijalnog značaja, nego da dade poticaj našim ljudima, kako bi pošli sličnim putem. Tuda iskustva valja iskoristiti za svoj narod — to je bez sumnje bila misao prevodiočeva. U novim našim prilikama bi se uz nešto dobre volje moglo mnogo učiniti u cilju, da očuvamo svoj hrvatski narod od polaganoga propadanja i nestajanja, kako se ono pokazuje u nekim našim krajevima. Na što nam Hrvatska bez Hrvata? Ta bi misao morala prodrijeti u svijest naših ljudi i biti najснаžnijim poticajem za njihov rad oko socijalnog i moralnog očuvanja hrvatskoga naroda.

Mi, istina, imamo mnogo potreba na sve strane. No i među njima mora postojati neki redosljed: jedne su na prvom, druge na narednom, treće na posljednjem mjestu. Ne znam bi li se itko usudio pitanje populacije kod nas, dakle zaštitu, pomoć i očuvanje materinstva i obitelji pomaknuti s prvoga mjesta? I pojedincima će kod nas mnogo koristiti, ako se potanje upute u način djelovanja ove talijanske ustanove.

Ne moramo kopirati, ali možemo i trebamo upotrebiti tuđe iskustvo i tim unaprijediti svoje vlastito nastojanje. S toga ovu knjižicu svakome preporučujem.

A. Z.

Capello P. Felix, S. J., Praxis processualis ad normam C. I. C., et peculiarium S. Sedis instructionum. In 8 max., Torino 1940, Casa Ed. Marietti, pag. VIII—224, Tal. lira 15.—

Uvaženi i vrlo plodni kanonistički autor, profesor na Gregorijanskom sveučilištu u Rimu, Capello, izdao je ovaj kratki udžbenik za praktičnu primjenu sveukupnog crkvenog procesualnog prava. Teorija se pretpostavlja i u knjizi se iz nje napominje samo najnužnije: ona sustavno donosi samo obrasce (formulare) za sva akta u crkvenom postupniku, kako za postupak uopće, tako i za sve vrsti kanonskog sudskog i vansudskog postupka.

Ova vrlo dobra i praktična knjižica namijenjena je u prvom redu autorovim školskim slušačima, a onda u prvom redu onima, koji se u biskupijskim kurijama moraju ovim predmetom po svojoj dužnosti zanimati. Zato se ova vrlo potrebna knjiga ovima, a i svima onima, koji za crkveno procesualno pravo imaju interesa, mora najbolje preporučiti. Može se dobiti i kod Hrvatske knjižare u Splitu.

H.

Consultationes iuris canonici. Ex Pont. Inst. Utr. Juris. Auctoribus: C. Bernardini, A. Canestri, I. Cavigioli, P. Ciprotti, V. Dalpiaz, F. X. D'Ambrosio, E. Francia, S. Goyeneche, I. Graneris, I. Haring, V. Močnik, G. Oesterle, A. Pugliese, F. Roberti, I. Rovella, I. Teodori, P. Vito. Vol. II, in 8°, pp. 375, Romae, apud idem Institut. U. J., 1939.

Prvi svezak ove zbirke stručnih rješenja raznovrsnih crkvenopravnih pitanja objavljena je g. 1934 (vd. moj prikaz u Bogosl. Smotri, 1938 str. 102). Sada su u drugom svesku istoga opsega sakupljeni i izdani daljnji takovi stručni članci i rješenja, koji su bili najprije štampani (1934—1938) u rimskom časopisu »*Apollinaris*« (commentarius iuris canonici). Ovaj drugi svezak sadrži rješenja za svega 101 juristički kazus. Rješenja su kao i u prvom svesku razvrstana u pet knjiga prema razdiobi Kodeksa kan. prava, i to: 3 su iz prve knjige (normae gener.); 13 iz druge (de personis), 52 iz treće (de rebus), 26 iz četvrte (de processibus) i 7 iz pete knjige (de delictis et poenis). Najviše je pitanja obrađeno iz bračnoga i procesualnoga prava (treća i četvrta knjiga). U pitanjima iz bračnog prava treba naročito istaknuti članke, koje su napisali profesori V. Dalpiaz i P. Ciprotti, a iz procesualnog prava članci prominentnog procesualiste prof. F. Roberti-a, auditora Rimske Rote. U mnogim spornim pitanjima dolaze u knjizi do riječi zastupnici suprotnih mišljenja (n. pr. u pitanju: an Orientales schismatici legibus matrimonialibus Ecclesiae latinae teneantur str. 7 i 10). O smislu opornih odredaba kanoni 1098 CJC (o tz. izvanrednoj bitnoj formi sklapanja braka) za koje Haring smatra da su »*cruces canonistarum*« dolazi do riječi i više autora suprotnog mišljenja